

foreliggende Lovforslag er et af de vigtigste af de mange vigtige Lovforslag, som ere ds forelagte i indeværende Samling. Det fremgaar ogsaa af Diskussionen: baade igaar og i Dag, at det af alle Parter erkjendes for at være et vigtigt Lovforslag, skjøndt det ikke er affattet i den Månd, hvori de Fleste synes helst at ville have set det. Det forekommer mig i det Hele besynderligt, at der kan være Tale om at negte en Sag som denne Dørgang til 2den Behandling. Det er en Sag, som Regjeringen er bleven opfordret til at tage sig af ikke blot ifjor, men ogsaa for flere Aar tilbage, og det forekommer mig derfor besynderligt, om man nu, da Regjeringen er fremkommen dermed, vilde negte, at behandle Sagen, istedetfor at tage den under Overveelse og maaske gjennem denne Overveelse i alt Fald bringe Regjeringen de Tanker, hvorpaa man helst vilde gaa ind. Naar jeg skal udtale mig om selve Lovforslaget, saa maa jeg sige, at for mig stiller det sig saaledes, at Lovforslaget er et brugbart Grundlag for en Behandling. Jeg vil just ikke sige, at det er et meget godt brugbart Grundlag, men for mig stiller det sig saaledes, at det er et brugbart Grundlag, og at man ud af dette Forslag med en god Villie let vil kunne faae — nei, jeg vil med Villie udelade „let“ — en ikke saa lidet bedre Skoleordning end den, som vi nu have. Naar jeg saaledes har sagt, at jeg anser Forslaget for at være et brugbart Grundlag for en Behandling, saa indeholdes jo deri, at jeg ogsaa anser Forandringer i Lovforslaget. Dette er imidlertid ikke Tilfældet med § 1. Jeg vilde anse det for at være meget heldigt, om vi kunde faae den Tid, da Skoleundervisningen afluttes for Ungdommen, sat til det 15de Aar; det er jo det Gjennemsnitlige. Jeg indser meget godt, at der kan være store Hindringer for de Fattige i den Henseende; men hvad er der i Veien for, at Kommunen understøtter en fattig Mand, som ikke har Raad til at holde sit Barn hjemme det Aar længere, for at han kan gaa i Skole? Hvad er der i Veien for, at Loven ændres derhen, at Kommunen skal have Lov til at understøtte ham, uden at en saadan Understøttelse skal henregnes til egentlig Fattigunderstøttelse? Man har saa ofte paaberaabt sig — og det har ogsaa lydt i denne Sal — at den flestgigste Landbefolkning var langt videre i Oplysning end Befolkningen i de øvrige Dele i Landet, men hvad har været Grunden dertil? Mon Grunden ikke netop har været den, at Drengenes Skolegang i Slesvig først afluttes med det 16de Aar? Jeg tror, at det vilde være et meget stort Fremskridt, om vi kunde faae 15 Aars Alderen sat til gjennemsnitlig at være den Tid, da Udgangen af Skolen fandt Sted. Naar jeg nu gaar over til det andet Afsnit og taler om Klasser, om Børnernes Antal og Tiden — det vil sige Dageantallet for Undervisningen — saa holder jeg mig udelukkende til Landsbyffskolerne. Det er dem, som

jeg er nærmest kjendt med, og det er deres Forhold, jeg i det Hele vil udtale mig om. Jeg billiger den høitærede Ministers Tanker om fuld Skoleundervisning for den ældste Klasse om Vinteren, men jeg skalde have ønsket, at han var gaaet lidt videre og havde sagt, at der ogsaa skulde være fuld Undervisning om Vinteren for den yngste Klasse. Jeg tror nok, at man vilde kunne komme dertil ved at optage en Bestemmelse i Loven, som tillod Kommunerne selv at raade for, om de vilde lade deres Børn søge Skolen om Sommeren — det er den yngste Klasse's Børn, som jeg taler om — og at man saa sagde til dem: Derfor I oprette saadanne Smaaskoler om Vinteren, hvor Eders Børn have stadig og daglig Skolegang, saa er det overladt til Eder selv, om Eders Børn skulle søge Skolen om Sommeren eller ikke. Jeg kan godt gaa ind paa, at der bliver 1. eller 2 Dage fast Skolegang om Sommeren, men i mange Egne af Landet, navnlig i det vestlige Sylland, kunne Smaabørnene lige saa godt gøre Tjeneste om Sommeren som de større Børn, og jeg holder mig overbevist om, at dersom man indserter en saadan Bestemmelse i Loven som den, jeg her har omtalt, saa ville Smaaskolerne efterhaanden — ganske vist ikke paa en Gang — komme af sig selv. Naar jeg sagde, at jeg billigede den høitærede Ministers Tanker om en saadan stadig Skolegang om Vinteren ogsaa for ældste Klasse, saa har jeg dog et lille Ord i mente, som jeg nu skal tale om, naar jeg nu kommer til at tale om Forsættelses-skoler. Til disse Skoler nærer jeg et stort Haab for Fremtiden. Jeg har altid fundet, at der var et Hul i Undervisningen. Naar et Barn gaar ud af Almueskolen, lægger han tidt og ofte Bogen til Side og ser ikke i den i en Række af Aar, indtil der opstaar Trang til mere Kundskab hos den unge selv, og det sker i Reglen først i det 18de—20de Aar. Saa vil han ind paa en Højskole; men hvor maa han da begynde? Han maa mange Gange begynde ikke der, hvor han slap i Almueskolen, men langt nedenfor, og han er ikke stiftet til at modtage den Oplysning, som en Højskole kan byde. For dem, som altsaa ville en forsat Undervisning paa Højskolen, mener jeg at disse Forsættelses-skoler kunne være til stor Gavn, men det er ikke alene for dem, men ogsaa og hovedsagelig for de Mange — og det er den langt større Del af Befolkningen — som ikke have Raad til at søge Højskolen, at det forekommer mig, at Forsættelses-skolen vil være til uberegnelig Nytte. Jeg ønsker derfor Forsættelses-skolen al mulig Fremgang, og jeg har stort Haab om, at den vil faae Fremgang, men ganske vist ikke, naar det skal være en Aften-skole. Aften-skolen er forsøgt saa ofte paa mange forskellige Steder paa Landet, men det er kun meget saa Steder, for ikke at sige slet ingen Steder, at den har kunnet holde sig. Der er fremsørt i Dag adskillige Grunde, hvorfors. Jeg vil til disse Grunde føie andre, som